

ВИСНОВОК

**про наукову новизну теоретичне та практичне значення результатів дисертації
Довгополик Катерини Анатоліївни
на тему: «Підготовка майбутніх учителів трудового навчання та технологій до
використання SMART-комплексів у професійній діяльності»,
що подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 011 – освітні, педагогічні науки**

Рецензенти у складі завідувачки кафедри математики, інформатики та інформаційної діяльності, кандидата педагогічних наук, доцента Драгієвої Л. В., доцента кафедри математики, інформатики та інформаційної діяльності, кандидата педагогічних наук Кононенко А. Г. за результатами фахового семінару від 28.12.2023 р. (протокол №5), дійшли висновку про таке:

1. Актуальність теми дослідження та її зв'язок з планами наукових робіт.

Тема дисертаційного дослідження Довгополик К.А. «Підготовка майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів у професійній діяльності» є актуальною у зв'язку з необхідністю розширення можливостей системи освіти України, що потребує локальних змін для інтеграції в міжнародний освітній простір та участі в євроінтеграційних процесах. Виникає необхідність впровадження передових методів та підходів до підготовки фахівців за допомогою інформаційних та цифрових технологій, як найважливіших стратегічних напрямків динамічного технологічного прогресу. У контексті означених змін, звернення автора до проблеми підготовки в закладах вищої освіти майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів у професійній діяльності є своєчасним.

Відповідно до цього, дисертанткою розглянуто підготовку майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів у професійній діяльності, як педагогічну проблему. Окреслено сутність та структуру готовності майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів у професійній діяльності. Проаналізовано та порівняно зміст підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів у професійній діяльності у провідних закладах вищої освіти України. Визначено та експериментально перевірено педагогічні умови підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів у професійній діяльності. Розроблено модель підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів у професійній діяльності. Окреслено технологічне забезпечення підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів у професійній діяльності.

Дисертаційну роботу виконано відповідно до тематичного плану науково-дослідної роботи кафедри математики, інформатики та інформаційної діяльності Ізмаїльського державного гуманітарного університету та дослідницької теми «Формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх фахівців у підсистемі «бакалавр-магістр» (державний реєстраційний номер 0117U005424).

Темі дисертації «Підготовка майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів у професійній діяльності», затверджено вченою радою Ізмаїльського державного гуманітарного університету (протокол №4 від 26 листопада 2020 р.) та узгоджено на засіданні бюро Міжвідомчої ради з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології НАПН України (протокол №4 від 28 вересня 2021 р.).

2. Наукові положення, розроблені особисто дисертантом та їх новизну.

Автором вперше розроблено, теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено педагогічні умови, а саме: удосконалення змісту професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів у професійній діяльності засобами елективного авторського курсу «SMART-комплекс у професійній діяльності сучасного вчителя»; використання сучасного дидактичного інструментарію та технічних засобів під час підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій; активізація практичної підготовки щодо застосування сучасних технологій під час розроблення SMART-комплексу для викладання «Технологій» у закладах загальної середньої освіти у 5-му класі на основі модельної програми; розроблено та апробовано модель підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів у професійній діяльності, що уміщує інформаційно-освітнє середовище, цільовий, теоретико-методологічний, змістово-методичний, оцінний та результативний блоки; удосконалено діагностичний інструментарій встановлення рівнів готовності майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів у професійній діяльності; конкретизовано зміст підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів у професійній діяльності; уточнено та розширено сутність конструктів «SMART-комплекс навчальної дисципліни», «цифровий освітній контент», «дидактичний інструментарій вчителя трудового навчання та технологій»; сутність феномену «готовність майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів у професійній діяльності»; компонентно-структурний склад, а саме компоненти (професійно-мотиваційний, гностично-змістовий, операційно-діяльнісний, рефлексивно-особистісний) та критерії (мотиваційний, когнітивний, операційно-діяльнісний та рефлексивний) із відповідними показниками та схарактеризовано рівні (високий, достатній, середній та низький) готовності майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів у професійній діяльності; технологічне забезпечення підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів у професійній діяльності; подальшого розвитку набули методологічні підходи (суб'єктний, системний, середовищний, компетентнісний, контекстний, технологічний, креативно-творчий) та принципи (загальнодидактичні – науковості, системності та послідовності, зв'язку теорії з практикою, наочності, свідомості і активності, доступності; специфічні – інтерактивності, студентоцентрованості, професійної спрямованості, міждисциплінарності та взаємодії, створення та використання SMART-комплексів) підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів у професійній діяльності.

3. Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються. У процесі наукового пошуку вивчалися та аналізувалися наукові доробки з досліджуваної проблеми, спрямовані на забезпечення підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів у професійній діяльності. У дисертаційному дослідженні використано комплекс сучасних загальнонаукових методів дослідження: теоретичних – аналіз, синтез, порівняння, узагальнення та систематизація філософських, психолого-педагогічних, організаційно-методичних джерел та нормативно-правових документів з метою встановлення стану й теоретичного обґрунтування проблеми підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів у професійній діяльності та визначення педагогічних умов їх підготовки; усвідомлення наявної системи професійної підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій й визначення шляхів її вдосконалення; педагогічне моделювання – для проєктування моделі та технологічного забезпечення її реалізації; емпіричні – прогностичні (експертне оцінювання) – з метою прогностичного обґрунтування педагогічних умов підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів у професійній

діяльності; діагностичні (тестування, анкетування, опитування, самооцінка) – для моніторингу процесу підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів; педагогічний експеримент (констатувальний та формувальний етапи) з метою визначення ефективності педагогічних умов підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів; ранжирування отриманих результатів; кількісний і якісний аналіз емпіричних даних, їх інтерпретація з використанням методів математичної статистики шляхом визначення коефіцієнта конкордації W та U-критерія Манна-Уїтні – для підтвердження вірогідності здобутих результатів дослідження.

Основні положення дисертації, її висновки та рекомендації є обґрунтованими та достовірними, базуються на достатньому за обсягом експериментальному матеріалі, котрий опрацьовано методами математичної статистики. Репрезентативність наукових результатів базується на вдалому плануванні дисертаційного дослідження, використанні сучасних методик, достатній кількості педагогічних спостережень, адекватній статистично-математичній обробці отриманих результатів, що дозволило ґрунтовно аргументувати положення та висновки дисертаційної роботи.

4. Наукове та практичне значення дисертаційної роботи Наукове значення дисертаційної роботи полягає у визначенні та науковому обґрунтуванні педагогічних умов підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів у професійній діяльності. Окреслено сутність феномену «готовність майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів у професійній діяльності». Дисертанткою розроблено, теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено педагогічні умови підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів у професійній діяльності та реалізації моделі у ЗВО. У дисертаційному дослідженні уточнено та розширено сутність конструктів «SMART-комплекс навчальної дисципліни», «цифровий освітній контент», «дидактичний інструментарій вчителя трудового навчання та технологій». У роботі вдосконалено діагностичний інструментарій встановлення рівнів готовності майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів у професійній діяльності; конкретизовано зміст підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів у професійній діяльності;

Практичне значення дослідження полягає в розробці й упровадженні в професійну підготовку майбутніх учителів трудового навчання і технологій в закладах вищої освіти: освітньо-професійної програми «Середня освіта: трудове навчання та технології, інформатика» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, робочих програм освітніх компонентів «Технологічний практикум», «Інформаційно-комунікаційні технології за професійним спрямуванням», «Виробнича практика (педагогічна з трудового навчання та технологій)», «Програма атестаційного екзамену з методики трудового навчання та технологій»; діагностичного інструментарію для дослідження стану готовності майбутніх учителів трудового навчання і технологій щодо використання SMART-комплексів у професійній діяльності; елективного авторського курсу «SMART-комплекс у професійній діяльності сучасного вчителя» (<https://cutt.ly/8wS5KurS>); моделі підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів у професійній діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища; SMART-комплекс до курсу «Технології», що викладається у закладах загальної середньої освіти на основі модельної навчальної програми Нової української школи (<https://cutt.ly/pwS5KIMU>); технологічного забезпечення підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів у професійній діяльності».

5. Використання результатів роботи:

Результати дослідження впроваджено в освітній процес Ізмаїльського державного гуманітарного університету (№ 05-16/141 від 20.12.2023), Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка (№ 05-16/141 від 06.12.2023), Криворізького державного педагогічного університету (№ 08-558/3 від 27.12.2023), Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (№ 1663/01 від 10.11.2023).

Результати й матеріали наукових досліджень можуть бути використані під час професійної підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій, у розробці освітніх програм і навчально-методичних матеріалів з метою позитивної динаміки процесу формування у них інформаційно-цифрової компетентності. Результати можуть бути використані викладачами ЗВО під час розробки сертифікованих освітніх програм, науково-методичних посібників для майбутніх учителів трудового навчання та технологій, а також у процесі перепідготовки та підвищення кваліфікації, самоосвіти й самопідготовки вчителів трудового навчання та технологій.

6. Оцінку мови та стилю дисертації

Дисертація має чітку структуру, що відповідає логіці проведеного автором дослідження. Зміст наукової роботи викладено українською мовою. Стиль викладу матеріалів відповідає прийнятому в науковій літературі й забезпечує доступність їх сприйняття.

7. Відповідність діючим вимогам щодо оформлення дисертації.

Принципових зауважень щодо змісту й оформлення дисертації немає, окремі стилістичні та технічні помилки не знижують її загальної цінності.

8. Відповідність змісту дисертації спеціальності, з якої вона подається до захисту.

Дисертаційна робота є закінченим науковим дослідженням, в якому визначено та експериментально перевірено педагогічні умови підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів у професійній діяльності, розроблено та апробовано модель підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів у професійній діяльності. Дисертаційна робота відповідає спеціальності 011 – освітні, педагогічні науки. Результати дисертаційного дослідження відрізняються науковою новизною і практичним значенням для підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій у закладах вищої освіти.

9. Зауваження та рекомендації (за наявності).

Позитивно оцінюючи наукове і практичне значення дисертаційної роботи, вважаємо, що робота значно б виграла, якби відповідно до теорії визначення понять виокремити родові та видові ознаки у понятті «SMART-комплексу», поглибити опис закордонного досвіду впровадження SMART-комплексів, що лягли в основу дослідження; систематизувати низку методів виявлення.

10. Відповідність дисертації вимогам, передбаченим пунктом 10 Порядку МОН.

Дисертаційна робота відповідає вимогам до оформлення дисертації затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 №40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України від 31.05.2019) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження доктора філософії (від 12.01.2022 №44 зі змінами внесеними згідно постанови Кабінету міністрів України від 19.05.2023).

11. Кількість наукових публікацій, повноту опублікування результатів дисертації та особистий внесок здобувача до всіх наукових публікацій, опублікованих із співавторами та захищених за темою дисертації.

Основні положення та результати дисертації ґрунтовно висвітлено у 12 наукових публікаціях: 1 – у виданні, що індексується у наукометричній базі Web of Science, 6 публікаціях у фахових журналах категорії Б. Основні положення апробовано в 2 міжнародних та 3 всеукраїнських конференціях.

Особистий внесок здобувача у працях написаних у співавторстві, полягає в тому що всі одержані результати дисертаційного дослідження є авторською розробкою щодо використання SMART-комплексів у професійній підготовці майбутніх учителів трудового навчання і технологій. У матеріалах дисертації ідеї та думки, що належать співавторам публікацій, не використовувалися. У наукових працях, спільних із: А. Бражніковою – автором розкрито своєрідність хмарних сервісів та хмаро орієнтованих засобів навчання; наведено класифікацію хмарних сервісів в залежності від методів навчання; висвітлено можливості, що надають хмарні сервіси вчителю-предметнику та їх вплив на інтерес учнів; І. Маркусь – виокремлено класифікацію та вимоги, які висуваються до платформ для реалізації SMART-комплексів; виявлено принципи побудови SMART-комплексу за модульним підходом на освітній платформі; розглянуто основні функціональні можливості популярних систем управління навчання, на основі аналізу яких побудовано порівняльну таблицю сучасних вітчизняних та зарубіжних платформ для створення SMART-комплексів; О. Алфоровим, Ю. Гвоздецькою, О. Олійник, І. Смирновою, М. Потип – визначено основні переваги використання інформаційних технологій у процесі підготовки фахівців закладів вищої освіти; І. Смирновою – обґрунтовано доцільність професійного використання SMART-комплексів у процесі підготовки бакалаврів, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Середня освіта: трудове навчання та технології» і доведено необхідність активного впровадження SMART-комплексів в освітню та професійну діяльність педагогів; – схарактеризовано й узагальнено існуючі моделі SMART-комплексів та визначено їхні основні структурні елементи; зацентровано на необхідності впровадження SMART-комплексів як складової інформаційного освітнього середовища закладу освіти; А. Певсе, І. Смирновою – описано процес впровадження освітніх інновацій в освітній процес Ізмаїльського державного гуманітарного університету здобувачів вищої освіти, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Середня освіта: трудове навчання та технології, інформатика», першого рівня вищої освіти на здобуття освітнього ступеня бакалавр за спеціальністю 014 Середня освіта, предметна спеціальність 014.10 Трудове навчання та технології, галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, кваліфікація: Бакалавр освіти з трудового навчання та технологій.

Список публікацій здобувача

Наукові праці, що відображають основні наукові результати дисертації:

1. Довгополик К. А. Дидактичний інструментарій майбутнього вчителя трудового навчання та технологій в контексті диджиталізації вітчизняної освіти. *Інноваційна педагогіка*. Вип. 63. Т. 2. 2023. С.176-181 URL: http://innovpedagogy.od.ua/archives/2023/63/part_2/37.pdf
2. Довгополик К., Маркусь І. Досвід опрацювання наявних платформ для реалізації SMART-комплексів під час підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій. *Наукові записки Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. 2021. № 151. С. 54-69. (Серія педагогічні науки) DOI : <https://doi.org/10.31392/NZ-npu-151.2021.06>
3. Довгополик К., Бражнікова А. Педагогічна стратегія використання хмарних сервісів в активізації інтересу учнів старшої школи до вивчення іноземних мов. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету: збірник наукових праць*. Серія «Педагогічні науки». Ізмаїл, 2019. Вип. 45. С. 44-52. URL: <http://visnyk.idgu.edu.ua/index.php/nv/article/view/62/73>

4. Smyrnova I., Hvozdetzka Y., Dovhopolyk K., Alforov O., Oliinyk O., Potip M. Features Of The Use Of Internet Resources As A Means Of Stimulating Educational Activities International. *Journal Of Computer Science and Network Security*. Volume 21, Issue 10, P.156-160 URL: http://paper.ijcsns.org/07_book/202110/20211021.pdf

5. Dovhopolyk K., Smyrnova I. SMART-complex in the vocational training of a modern teacher. *Professional Pedagogics*. 2021. Vol. 1(22). P. 58-68 DOI: <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2021.22.58-68>

6. Smirnova I., Dovhopolyk K. The Relevance of Professional Use of Smart-Complexes in the Training Process of Future Labor and Technology Teachers. *Proceedings of the International Conference on Economics, Law and Education Research (ELER 2021)*. Atlantis Press. Part of Springer Nature. DOI: <https://doi.org/10.2991/aebmr.k.210320.041>

Наукові праці, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

7. Довгополик К. Сучасні інструменти візуалізації інформації у SMART-комплексах навчальних дисциплін. *Освітні інновації у закладах освіти: проблеми і перспективи: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції*: (м. Ізмаїл, 22 грудня 2022 р.) / Ізмаїльський державний гуманітарний університет. Ізмаїл: РВВ ІДГУ, 2022. С. 22-24.

8. Довгополик К. Актуальні проблеми впровадження концепції SMART-освіти в Україні. *Психолого-педагогічні аспекти навчання дорослих у системі неперервної освіти*: збірник тез V Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (Ізмаїл, 26 листопада 2020 р.). Ізмаїл: РВВ ІДГУ, 2020. С. 375-379

9. Довгополик К. Система управління навчанням, як складова SMART-комплексу. *Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання*: збірник матеріалів XV звітної Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 25 березня 2021 р.) / Інститут професійно-технічної освіти НАПН України / за заг. ред. В. О. Радкевич. Київ: ППО НАПН України, 2021. С. 148-151

10. Довгополик К. Актуальні проблеми організації освітнього середовища у вчителів трудового навчання та технологій. *Освітні інновації у закладах вищої освіти: проблеми та перспективи*: збірник наукових праць за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної конференції: (Ізмаїл, 30 листопада 2021 р.). Ізмаїл: РВВ ІДГУ, 2021. С. 27-30.

11. Довгополик К. SMART-комплекс як ефективний інструмент сучасного педагога. *Теоретичні та практичні аспекти розвитку педагогічної освіти в Україні*: матеріали II наук.-практ. конференції (м. Миколаїв, 4-5 вересня). Миколаїв, 2020. С. 95-98

Наукові праці, що додатково відображають наукові результати дисертації:

12. Довгополик К., Певсе А., Смирнова І. Досвід Ізмаїльського державного гуманітарного університету в галузі впровадження освітніх інновацій. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 2020. № 9 (103). С.157-172 URL: <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/06/16.pdf>

12. Результати перевірки роботи на академічний плагіат

Протокол ID перевірки: за типом перевірки Doc vs Internet + Library програмою Unischek на академічну добросовісність від 27.12.2023 показав 84,5% унікальності тексту.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

ВВАЖАТИ, що дисертаційна робота Довгополик К.А. «Підготовка майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів у професійній діяльності» подана на здобуття ступеня доктора філософії за актуальністю, науковою новизною, науковим рівнем та практичною цінністю одержаних результатів, змістом та оформленням є самостійно виконаним, завершеним дослідженням, яке відповідає вимогам до оформлення дисертації, а також напряму спеціальності 011 – освітні, педагогічні науки та освітньо-науковій програмі «Освітні, педагогічні науки» Ізмаїльського державного гуманітарного університету.

РЕКОМЕНДУВАТИ дисертаційну роботу «Підготовка майбутніх учителів трудового навчання та технологій до використання SMART-комплексів у професійній діяльності», подану Довгополик Катериною Анатоліївною на здобуття ступеня доктора філософії до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 011 – освітні, педагогічні науки.

Результати відкритого голосування: «за» – одноголосно.

Пропонується призначити:

Головою разової спеціалізованої вченої ради Кічук Надію Василівну, доктора педагогічних наук, професора, професора кафедри дошкільної та початкової освіти, декана педагогічного факультету Ізмаїльського державного гуманітарного університету (додається список публікацій та заява згоди бути головою спецради).

Рецензентом:

Драгієву Людмилу Василівну, кандидата педагогічних наук, доцента, завідувачка кафедри математики, інформатики та інформаційної діяльності Ізмаїльського державного гуманітарного університету.

Офіційними опонентами (додаються списки публікацій та заяви згоди бути опонентами):

Гуржія Андрія Миколайовича, доктора технічних наук, професора, дійсного члена (академіка) Національної академії педагогічних наук України, заслуженого працівника народної освіти України, головного наукового співробітника лабораторії електронних навчальних ресурсів Інституту професійної освіти Національної академії педагогічних наук України;

Слабка Володимира Миколайовича, доктора педагогічних наук, професора, завідувача кафедри освіти дорослих Навчально-наукового інституту неперервної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

Андрощука Ігоря Петровича, доктора педагогічних наук, професора кафедри технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва Хмельницького національного університету.

Результати відкритого голосування: «за» – одноголосно.

Головуючий фахового семінару
професор кафедри загальної педагогіки і
спеціальної освіти, доктор
педагогічних наук, професор

Сейфула РАШИДОВ

Рецензенти:
кандидат педагогічних наук,
доцент, завідувачка кафедри математики,
інформатики та інформаційної діяльності

Людмила ДРАГІЄВА

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри математики,
інформатики та інформаційної діяльності

Андрій КОНОНЕНКО

Учений секретар
доцент кафедри української мови
і літератури, кандидат
педагогічних наук, доцент

Руслана МЕЛЬНИКОВА

